

Deutsch-Rumänische
Industrie- und Handelskammer
Camera de Comerț și Industrie
Româno-Germană

Raport de conjunctură

România

2014

Evoluție economică bună – Problemele structurale rămân

1. Condiții-cadru economice

În majoritatea regiunilor din Europa Centrală și de Est **economia** și-a încetinit ritmul de creștere din 2010 încoace sau s-a menținut la un nivel scăzut. Și în 2013 au fost puține țări din Uniunea Europeană care au înregistrat o creștere semnificativă față de 2012. România în schimb a surprins în 2013 cu o creștere de 3,5%, cea mai mare dintre statele UE și cea mai mare din ultimii cinci ani. Agricultură și producția industrială / exporturile au contribuit decisiv la creșterea PIB, în timp ce comerțul și sectorul construcțiilor nu și-au revenit complet din criză. Anul 2014 a început de asemenea bine cu o creștere economică de 3,8% în primul trimestru față de aceeași perioadă a anului trecut. Pentru întregul an este așteptată o creștere de 2 – 2,3%.

Datele economice pentru România denotă un mediu economic stabil și atractiv – mai ales în comparație cu celelalte state din Uniunea Europeană: datoria publică se situează la 39% din PIB, deficitul bugetar la 2,5%, rata inflației este de 3,2%, iar rata șomajului de 7,2%. Evoluția cursului de schimb RON/EUR de 4,42 se menține stabilă și a înregistrat în ultimul an doar ușoare variații. Deficitul de cont curent a înregistrat și în 2013 o scădere, situându-se la 1,5 mld. EUR; în anul 2012 acesta a fost de circa 5 mld. EUR. În 2013 România a exportat cu 9,1% la valori exprimate în lei și cu 10,0% la valori exprimate în EUR mai mult decât în 2012 și a importat cu 0,2% la valori exprimate în lei și 1,0% la valori exprimate în EUR mai mult. Exporturile (FOB) au atins valoarea de 49,5 mld. EUR (2012: 45 mld. EUR), iar importurile (CIF) 55,2 mld. EUR (2012: 54,6 mld. EUR). Deficitul comercial (FOB/CIF) s-a situat astfel la 5,7 mld. EUR, cu 3,9 mld. EUR mai mic decât în 2012. Investițiile străine directe au consemnat o creștere față de 2012 cu peste 26%, totalizând 2,7 mld. EUR. Produsul intern brut pe cap de locuitor s-a situat în 2013 la 7.100 EUR (2012: 6.900 EUR), de asemenea au crescut veniturile populației cu 3% la valori exprimate în lei.

Și în ce privește **relațiile economice româno-germane** 2013 a fost un an bun, pe parcursul căruia prezența firmelor germane în România și schimburile bilaterale au crescut din nou. La sfârșitul anului erau înregistrate în România circa 8.000 de companii active cu capital german. Germania a fost în 2013 pentru a șaptea oară consecutiv cel mai important partener comercial al României – înaintea Italiei, Ungariei și Franței. Volumul schimburilor comerciale bilaterale s-a situat la 19,5 mld. EUR, crescând astfel cu 8,9% față de anul trecut, ceea ce înseamnă circa 20% din totalul exporturilor și importurilor României.

Chiar dacă 2013 per ansamblu poate fi considerat un an economic bun, este important să amintim că, având în vedere **problemele structurale** cu care se confruntă România, din păcate multe decizii importante au întârziat să fie luate. Printre acestea se numără privatizarea întreprinderilor de stat respectiv introducerea structurilor de management privat în companiile de stat. După eșuarea vânzării combinatului chimic Oltchim, privatizarea CFR Marfă este al doilea proces de privatizare a unei companii de stat care nu reușește. Și privatizarea Poștei Române a fost amânată în mai multe rânduri. Încercarea de a aduce manageri privați la conducerea unor societăți de stat, pentru a introduce criterii economice în locul celor politice la luarea deciziilor antreprenoriale, a eșuat în cazul Companiei Aeroporturi București și al CFR Marfă. Introducerea managementului privat și privatizarea companiilor de stat sunt însă în continuare foarte importante, pentru a putea îmbunătăți profitabilitatea companiilor și pentru a asigura astfel locuri de muncă.

Dar există și semnale pozitive în acest sens, cum ar fi listarea la bursă a Romgaz la începutul acestui an și a companiei de electricitate Electrica. Vânzarea unui pachet minoritar de acțiuni la Transgaz și Nuclearelectrica a fost de asemenea un succes.

Un punct important pentru investitori este predictibilitatea legislației în domeniul fiscal. O hotărâre care este pusă în aplicare prin Ordonanță de urgență nu lasă oamenilor de afaceri suficient timp pentru a se pregăti. Astfel au fost introduse respectiv mărite impozitele pe veniturile agricole, contribuțiile de asigurări de sănătate pentru venituri din chirii și arendă, acciza suplimentară la carburanți cât și impozitul suplimentar pe construcții speciale, fără a se fi purtat în prealabil un dialog cu reprezentanții mediului economic, respectiv fără a lua în considerare îngrijorările mediului de afaceri. În opinia noastră factorii de decizie ar trebui să își îndrepte mai puțin atenția către creșteri ale impozitelor și să se concentreze mai mult pe realizarea unui sistem mai bun și mai eficient de colectare a taxelor și impozitelor.

Un alt aspect important pentru investitorii germani este reabilitarea infrastructurii rutiere. Cu doar 645 km de autostradă, România se situează la coada clasamentului european. Acest lucru este un mare dezavantaj pentru amplasamentul investițional, pentru că printre altele duce la creșterea costurilor de transport care astfel anulează un avantaj important, cel al costurilor reduse cu forța de muncă. Absorbția de fonduri europene în domeniul transporturilor se desfășoară și ea foarte greu. În total în șapte ani și jumătate au fost folosite doar 1,3 mld. EUR din POS Transporturi din volumul total de 4,56 mld. EUR pe care Uniunea Europeană le-a pus la dispoziție pentru infrastructura de transport în perioada 2007-2013., ceea ce înseamnă o rată de absorbție de circa 30%.

Acest tablou mixt se oglindește și în chestionarul realizat de AHK România în rândul firmelor germane referitor la România ca amplasament investițional, care a avut loc în martie 2014 și la care ne referim pe larg în cele ce urmează.

2. Evaluarea conjuncturii: Evoluție pozitivă a situației companiei

Chiar dacă doar 7% din firmele germane din România chestionate apreciază situația economică a țării ca fiind bună, totuși pentru 26% dintre acestea perspectivele sunt mai bune. În ce privește **situația companiei** lor pentru anul în curs, așteptările sunt pozitive. Numărul celor care consideră că situația este bună a crescut la 50% (2013: 36%, 2012: 42%), iar peste jumătate dintre firme sunt de părere că în acest an situația firmei lor se va îmbunătăți (2013: 50%). În ce privește cifra de afaceri, 58% dintre cei care au răspuns se așteaptă la o cifră de afaceri mai mare, așteptările în această privință sunt mari.

Situația economică generală bună se regăsește și în **intenția de a angaja** personal nou. Peste 45% din companii intenționează să angajeze personal, doar 14% se gândesc la o reducere de personal. Astfel România se află și ea în trendul regiunii, în același timp este cel mai bun rezultat din 2008 încoace. Desigur că la aceste evaluări joacă un rol important și evoluțiile macroeconomice din Uniunea Europeană în ansamblul ei, mai cu seamă dacă avem în vedere faptul că România derulează peste 70% din comerțul său cu statele din cadrul Uniunii.

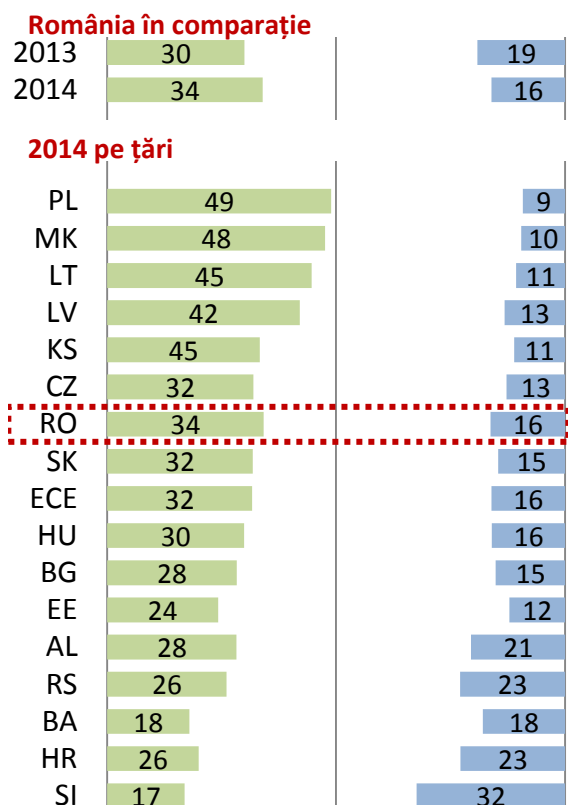
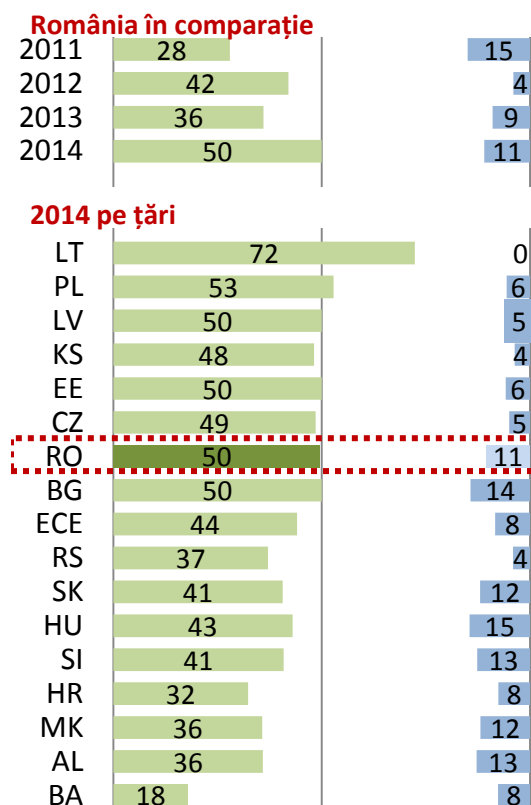
În ce privește **perspectivele** fiecărei branșe, peste o treime din firmele chestionate se așteaptă la o îmbunătățire a situației branșei lor față de anul anterior, doar 16% văd o înrăutățire a situației. Anul trecut 19% din cei intervievați au fost de părere că situația din branșa lor se va înrăutăți

Cum apreciați situația actuală a companiei dvs.?

bună satisfăcătoare rea

Cum va evolua situația branșei dvs. în acest an?

bine satisfăcător rău

3. Calitatea amplasamentului investițional – Evaluarea principalilor factori

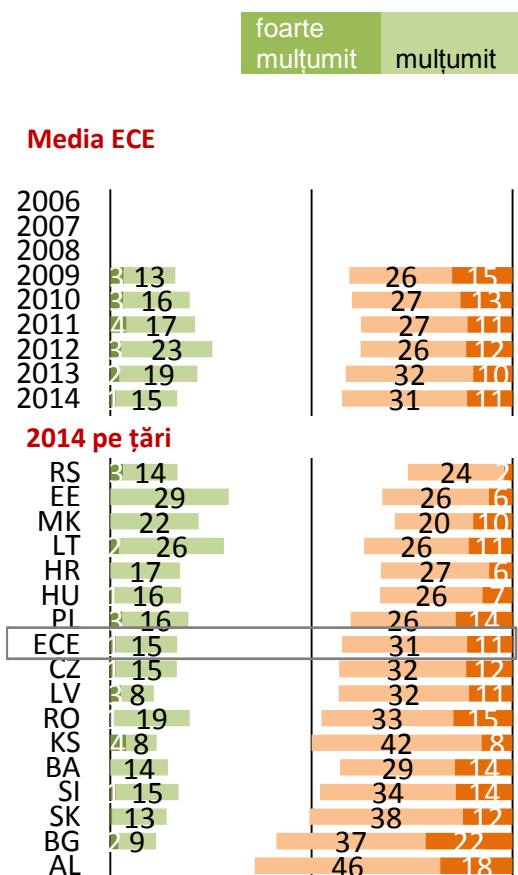
Chestionarul de conjunctură prezintă anual o evaluare a principalilor factori în ce privește amplasamentul investițional, factori importanți în luarea deciziilor investiționale – din perspectiva companiilor. Printre cele mai importante criterii investiționale pentru companii se numără resursele umane disponibile. Referitor la condițiile de pe piața muncii chestionarul cuprinde întrebări legate de costurile cu forța de muncă, disponibilitatea forței de muncă, legislația muncii, calitatea sistemului de formare profesională și a formării academice și productivitatea angajaților.

Un criteriu important în ce privește amplasamentul investițional este legat de condițiile de pe piața muncii. Costurile scăzute cu forța de muncă, aflate sub nivelul celor din Europa de Vest, reprezintă doar un motiv pentru realizarea de investiții în România. Este vorba mai degrabă de

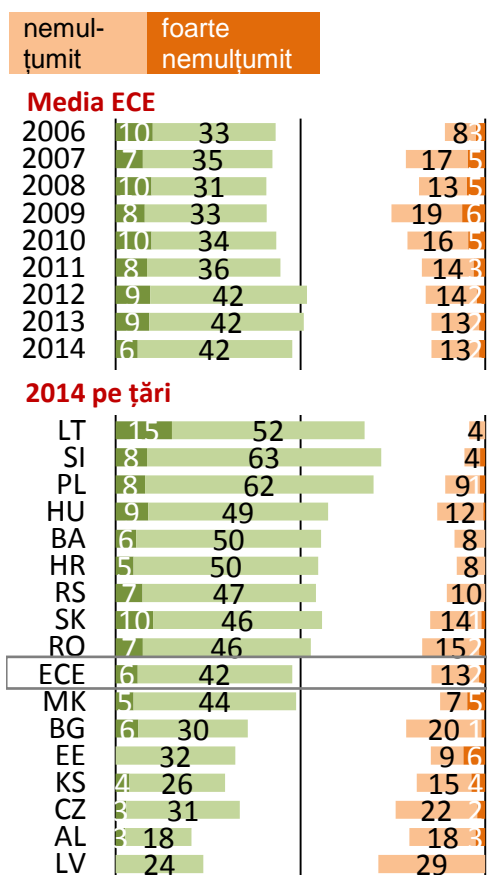
o combinație între costuri, calificare și productivitate, care face ca acest amplasament investițional să fie interesant. Costurile și productivitatea se află, conform opiniei majorității, într-un raport bun, ceea ce oferă firmelor germane un motiv de a fi active în România.

În ce privește învățământul profesional, calificarea angajaților și disponibilitatea personalului calificat situația s-a îmbunătățit ușor față de anul trecut, numărul companiilor mulțumite a crescând ușor. România se situează sub aceste aspecte peste media ECE. Dar situația nu este încă mulțumitoare, pentru că, după părerea noastră, nu au fost concepute și încheiate structurile durabile și astfel funcționale pe termen lung. De aceea și pentru că aceste procese este nevoie de timp și rezistență, iar AHK România face în continuare pașii necesari pentru a face cunoscute și în România avantajele sistemului dual de învățământ din Germania, care poate fi adaptat necesităților pieții românești.

Calitatea sistemului de învățământ profesional

Calificarea angajaților

Alți factori se referă la **funcționalitatea mediului de afaceri**. În această categorie intră infrastructura, disponibilitatea și calitatea furnizorilor sau comportamentul de plată al partenerilor. În ce privește infrastructura, aici România mai are mult de recuperat. Din păcate România nu a reușit să-și îmbunătățească în ultimii ani infrastructura, iar acesta este unul din punctele de care investitorii germani se plâng cel mai des. În clasamentul statelor participante la chestiona, România se află în această privință pe ultima poziție. Doar 7% din cei chestionați sunt mulțumiți, în timp ce 41% sunt nemulțumiți și 28% chiar foarte nemulțumiți, restul fiind indeciși. În ce privește disponibilitatea furnizorilor, România s-a îmbunătățit ușor față de anul trecut (30% sunt mulțumiți, 2013: 20%).

Companiile germane prezente în România nu sunt mulțumite cu multe domenii ale **politicilor economice**, dar și în celelalte țări din ECE situația este asemănătoare. În ce privește sistemul fiscal și administrațiile fiscale 46% din firme sunt nemulțumite (2013: 45%), iar 33% chiar foarte nemulțumite (2013: 28%). Referitor la nivelul de impozitare 55% s-au exprimat negativ (2013: 49%). Nemulțumite sunt firmele de asemenea de siguranța juridică, unde România se situează și în acest an sub media ECE cu 61% de răspunsuri la categoria nemulțumiți și foarte nemulțumiți.

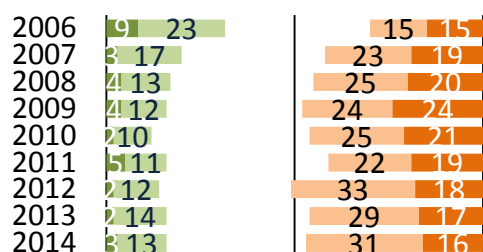
În unele puncte, cum ar fi siguranța juridică sau predictibilitatea politicilor economice, nemulțumirea a crescut comparativ cu anul trecut, mai ales în ce privește colaborarea cu administrația publică și eficiența acesteia (49% nemulțumiți, 16% foarte nemulțumiți, 2013: 45% respectiv 20%). În această categorie includem, printre altele, birocrația, corupția (34% nemulțumiți, 41% foarte nemulțumiți, 2013: 34% resp. 44%), accesul la ajutoare financiare (33% nemulțumiți, 28% foarte nemulțumiți, 2013: 39% resp. 32%), transparența la licitațiile publice (30% nemulțumiți, 36% foarte nemulțumiți, 2013: 40% resp. 34%).

Pentru construcția și adaptarea structurilor economice la nivelul Uniunii Europene, fondurile europene care stau la dispoziție României oferă susținere financiară. De pe urma acestora ar putea profita numeroase domenii de la infrastructură până la IT. Însă din cauza administrării necorespunzătoare a fondurilor, acestea nu sunt folosite adecvat și se pierd potențiale de creștere, astfel că și creșterea economică a țării se situează sub nivelul necesar României. Aceste fonduri constituie o sursă importantă de finanțare care, folosită adecvat și corect, ar putea deveni unul din cele mai importante surse de susținere în dezvoltarea a numeroase sectoare economice.

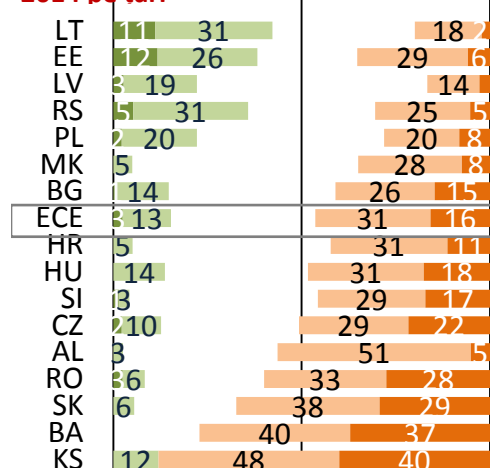
Accesul la mijloace de finanțare

Media ECE

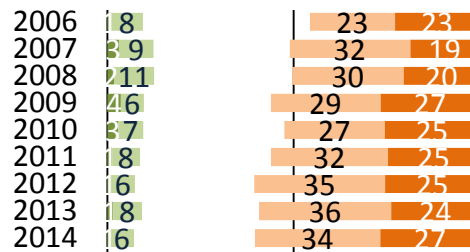
2014 pe țări

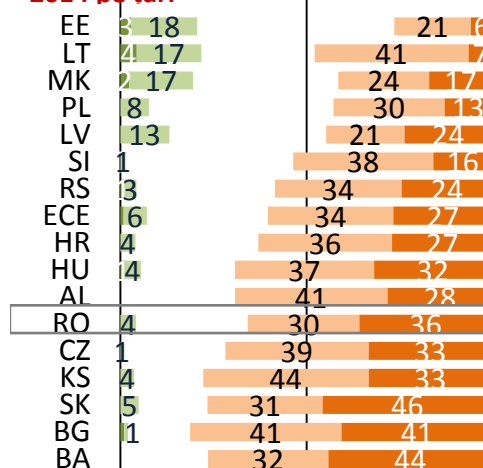
Transparența la licitațiile publice

Media ECE

2014 pe țări

4. Focus: Nevoia de transparență în domeniul achizițiilor publice

Domeniul achizițiilor publice rămâne în România o zonă în care este necesar să se acționeze urgent în ce privește transparența și crearea unor condiții-cadru clare și eficiente. România se află aici sub media ECE cu 66% răspunsuri negative, dar înaintea Cehiei sau a Bulgariei.

Nu doar în cazul proiectelor publice mari, firmele germane, dar și cele românești, se văd deseori puse în fața unor condiții concurențiale neloiale. Pe acest fond AHK România a înființat la mijlocul anului 2013 un grup de lucru care are ca scop schimbul de experiență și elaborarea de propuneri concrete pentru îmbunătățirea situației în domeniul achizițiilor publice. În acest sens am elaborat și un document de poziție. Acesta conține propuneri concrete, prin care se urmărește reducerea problemelor care apar în procesul achizițiilor publice. Propunerile se bazează mai ales pe experiența îndelungată pe care companiile participante au acumulat-o de-a lungul timpului în România. Este vorba de aspecte precum proiecte viitoare, management și personal, structurarea caietelor de sarcini, conformitatea ofertelor, criteriile de calificare, emiterea

certificatului la finalizarea contractului, pentru a numi doar câteva. Acestea au efecte asupra unor domenii precum construcțiile sau sănătatea și se extind către întregul sistem de licitații publice. Pentru că un mod de lucru deficitar în acordarea de contracte publice sau, dimpotrivă, dezvoltarea și optimizarea acestuia, are efect negativ respectiv pozitiv asupra atragerii de fonduri UE și în general asupra evoluției economice a țării.

Pentru a nu restrânge concurența, ar fi de exemplu nevoie de emiterea unei instrucțiuni / a unei prevederi legale prin care să se menționeze ca regulă faptul că specificațiile tehnice ale caietului de sarcini nu trebuie să fie restrictive, ci să ofere posibilitatea de a putea prezenta în cadrul licitației soluții alternative. Astfel se poate crea un mediu concurențial liber.

Managementul regiilor autonome, al companiilor și societăților naționale ar trebui ales după criterii de competență pentru minim 4 ani, pentru a se crea continuitate în cadrul strategiei. În afară de asta ar trebui înăsprite criteriile de profesionalism la alegerea firmelor de consultanță/proiectare ce întocmesc caiete de sarcini.

Nerespectarea principiului "câștigă cel mai bun ofertant din punct de vedere al prețului și al calității". poate duce la implementarea unor tehnologii învechite la prețuri mari. Asta înseamnă pentru statul român pierdere inutilă de timp și resurse, care ar putea fi folosite în alte locuri cu mai mult folos. Toate acestea dăunează României ca amplasament investițional.

5. Atractivitatea amplasamentului investițional: Companiile sunt în general mulțumite

Chiar dacă numeroase companii germane sunt nemulțumite de anumiți factori ai amplasamentului investițional, totuși majoritatea (83%) ar alege din nou România ca amplasament investițional, doar 17% ar avea în vedere amplasamente alternative. România se menține pe locul al 11-lea în clasamentul celor mai atractive țări din Europa Centrală și de Est. Cea mai atractivă țară din regiune este Polonia, urmată de Cehia și Estonia. Ultimele locuri sunt ocupate de Kosovo (locul 18), Bielorusia (19) și Albania (20).

Despre chestionarul de conjunctură

Chestionarul de conjunctură pentru Europa Centrală și de Est (ECE) a fost efectuat pentru a noua oară de către Camerele de Comerț bilaterale din 16 țări din ECE și furnizează informații complete pentru potențiali investitori, dar și pentru politicile economice. Peste 1.400 de manageri au evaluat situația economică, planurile de investiții și de ocupare și mediul de afaceri de la fața locului. Camera de Comerț și Industrie Româno-Germană a chestionat 123 de firme, care s-au exprimat referitor la situația economică generală din România, la situația afacerii lor și la perspectivele branșei, dar și referitor la factori importanți pentru amplasamentul investițional precum sistemul fiscal, infrastructură, siguranța juridică, licitații publice, predictibilitate, piața muncii. Aceste răspunsuri oferă o privire de ansamblu generală despre experiențele și așteptările firmelor germane în România.

Majoritatea firmelor chestionate provin din industria prelucrătoare (35%) și din domeniul servicii (34%), urmate de comerț (21%), construcții și energie (câte 5%).

Având în vedere că acest chestionar este standardizat și se desfășoară în țările din ECE, el oferă posibilitatea de a realiza comparații între aceste țări. Dorim să vă atragem atenția asupra publicației „AHK-Investment Climate Survey Central and Eastern Europe 2014”, pe care o găsiți în pagina noastră de internet, la Publicații, [aici](#).

Despre AHK România

Camera de Comerț și Industrie Româno-Germană (AHK România), înființată în septembrie 2002, numără în prezent circa 530 de firme membre și este cea mai mare cameră de comerț bilaterală din România. Prin serviciile pe care le oferă și evenimentele pe care organizează, AHK România susține firmele germane la intrarea lor pe piața românească și, în egală măsură, este partener pentru companiile românești interesate de piața germană.

Mai multe informații la www.ahkrumaenien.ro.